

SAMMEN

Skal bidra til at ungdom som har flyktet alene til Norge og norsk ungdom får mulighet til å bli kjent med hverandre.

Prosjektbeskrivelse

August 2018

SAMMEN er utviklet i samarbeid mellom SOS-barnebyer og kommunene Asker, Lillehammer og Oppegård. Ungdom fra kommunene har deltatt i utformingen. Videre utvikling av prosjektet har skjedd med ytterligere 12 kommuner i 2017. Disse er Nesodden, Bærum, Bydel Bjerke, Arendal, Os i Østerdalen, Levanger, Salangen, Drammen, Lier, Aukra, Horten og Bydel Nordstrand. Utvikling av prosjektet er finansiert av Egmont Fonden.

SAMMEN skal bidra til at ungdom som har flyktet alene til Norge og norsk ungdom får mulighet til å bli kjent med hverandre. Slik kommer de raskest og på den mest naturlige måten inn i lokalmiljøet på sitt nye hjemsted. De får en reell mulighet til å bli en del av sosiale nettverk og få venner.

Sammen jobber ungdommene i grupper med et selvvalgt prosjekt og som likeverdige parter gjennom prosjektperioden. SOS-barnebyer og norske kommuner tilrettelegger prosjektet, men det er engasjerte ungdommer som er avgjørende for at prosjektet gir resultater.

*De henger sammen. Drar lasset sammen. Og skaper sammen.
De er SAMMEN*

Hvorfor skal vi bry oss?

Ungdom som har flyktet alene til Norge har hatt opplevelser vi knapt kan forestille oss. De har måttet reise fra familie og venner, hjemmene sine og kjente omgivelser. De fleste har hatt en strabasiøs og til tider livsfarlig ferd mot Norge.

Enslige mindreårige flyktninger er, som ungdommer flest, opptatt av skole, fritidsaktiviteter, fremtidsdrømmer og venner. Men som nye i et ukjent land kan de ikke kodene, forstår ikke kulturen helt, og vet ikke hvordan de skal komme på innsiden.

Ungdommene trenger å bli tatt godt i mot og på sikt føle tilhørighet til lokalmiljøet sitt, på lik linje med andre innbyggere i kommunen. Å sørge for dette er et felles ansvar alle deler av samfunnet må ta.

Selve nøkkelen: Ung til ung

Engasjert norsk ungdom er nøkkelen til å integrere enslige mindreårige på en naturlig måte i det norske samfunnet. Uten dem har ikke norske myndigheter en sjanse!

Vi er trygge på at ungdom har den kraften som skal til - de må bare inviteres inn, få en rolle, og «oppdage» hvilken utrolig forskjell de kan være med å gjøre. Helt lokalt, der de lever sine liv.

Det blir rett og slett bedre å bo her dersom alle deltar og er med i lokalsamfunnet. Den motivasjonen er felles. Voksne kan tilrettelegge, gjøre det trygt, interessant, gøy og viktig - men må stole på at ungdommen faktisk gjennomfører og vil dette.

Ungdommene kan ta ansvar for å skape sin egen framtid. Sammen.

Helt konkret: Gjøre noe sammen

Basert på interesser og ønsker dannes grupper på for eksempel seks, tre norske ungdommer og tre som er nye i kommunen. De skal jobbe og skape noe sammen. Gruppen har selv mulighet til å bestemme hva som skal være deres prosjekt, og de skal gjennomføre det som en gruppe. En veileder og kommunen bistår så langt det trengs.

Kommunen skal tilrettelegge for at det er naturlig for ungdommene som jobber i lag å være sammen også etter at prosjektet er avsluttet. Intensjonen er at de som kjenner kommunen godt kan vise dem som er nye hvor de finner det som interesserer dem. Svært mange av ungdommene som flykter til Norge er gutter, og det kan derfor være en ide å legge en plan for involvering av norske gutter også.

Som bevis på gjennomført prosjekt får ungdommene en attest utstedt av SOS-barnebyer og den aktuelle kommunen.

Hvorfor trenger vi SAMMEN?

Fordi enslige mindreårige flyktninger:

- ✓ ønsker å skape ekte relasjoner med jevnaldrende ungdom.
- ✓ må få mulighet til å komme seg ut av utenforskapet og ensformigheten sin.
- ✓ trenger å bli introdusert på en naturlig måte for det kommunen har å by på og som passer med det de interesserer seg for.

Fordi kommunens ungdommer:

- ✓ kan få gjøre noe meningsfylt, lærerikt og produktivt.
- ✓ utvider sitt nettverk og får andre impulser og nye perspektiver.
- ✓ kan gjøre en stor forskjell og er hele nøkkelen til kampen mot negative holdninger og fordommer mot folk som har flyktet hit.

Fordi kommunen:

- ✓ kan gi enslige mindreårige flyktninger en reell sjanse til å bli integrert.
- ✓ kan engasjere lokal ungdom, som er de best egnede til å vise jevnaldrende lokalmiljøet.
- ✓ kan være tilretteleggeren som sikrer at ungdommene får de møteplassene de trenger.

Hvem har hvilken rolle?

Tilretteleggerne

SOS-barnebyer tar, i samarbeid med utvalgte kommuner, ansvar for å utvikle en levedyktig modell for å rekruttere og engasjere lokal ungdom til å bli med i SAMMEN, rammene for prosjektperioden ungdommene skal gjennom og materiellet som kreves til dette.

Den enkelte kommune tar, med støtte fra SOS-barnebyer, ansvar for å rekruttere lokal ungdom, gjøre nyinnflyttede mindreårige flyktninger kjent med tilbudet, stille nødvendige ressurser, sikre at gruppene har gode veiledere til prosjektene, og sørge for at prosjektperioden gjennomføres som planlagt.

Utøverne

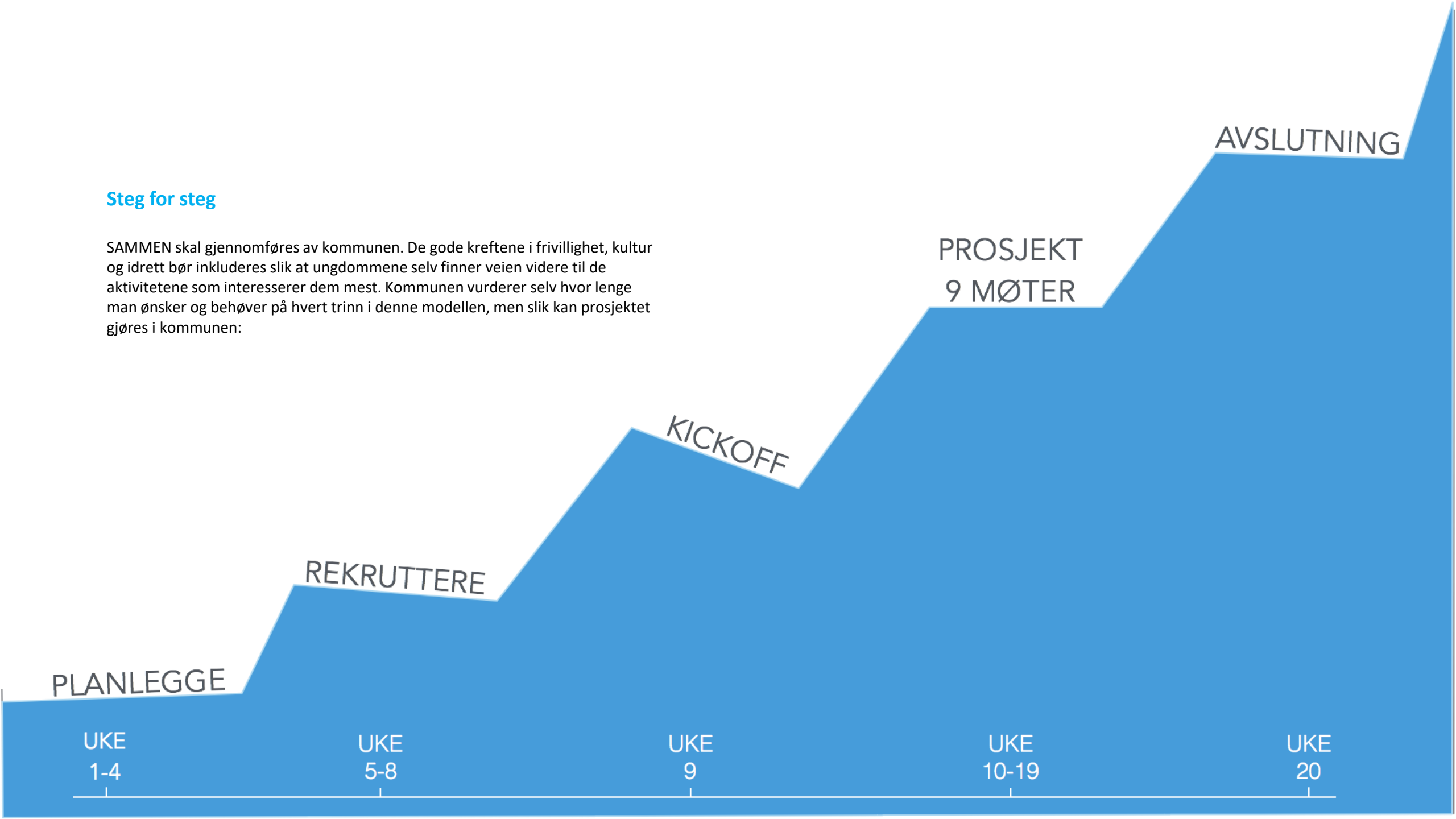
Lokale ungdommer i den enkelte kommune forplikter seg til, med støtte fra SOS-barnebyer og kommunen, å gjøre sitt beste for å nå prosjektmålet de setter sammen med resten av gruppen.

Enslige mindreårige forplikter seg til, med støtte fra SOS-barnebyer og kommunen, å gjøre sitt beste for å nå prosjektmålet, og bidra med egne erfaringer og krefter i å realisere det sammen med de lokale ungdommene.

Veiledere er eldre ungdom eller voksne. De skal følge opp gruppene, sørge for framdrift, oppmuntre til at de faktisk møtes når de skal, og bidra til at de får gjort jobben sin.

Steg for steg

SAMMEN skal gjennomføres av kommunen. De gode kreftene i frivillighet, kultur og idrett bør inkluderes slik at ungdommene selv finner veien videre til de aktivitetene som interesserer dem mest. Kommunen vurderer selv hvor lenge man ønsker og behøver på hvert trinn i denne modellen, men slik kan prosjektet gjøres i kommunen:

Første steg: Planlegging

Kommunen må etablere sin egen lille "organisasjon", og bestemme seg for hvordan SAMMEN skal gjøres hos dere. **Man må rett og slett lage en liten plan.** Dere trenger ikke gjøre det så komplisert som det beskrives her, bare dere får til aktiviteter som ungdommene gjør sammen på like vilkår.

I denne delen av prosjektet er det viktig å forankre godt i kommunen. Inkluder flere avdelinger/enheter slik at dere kan jobbe tverrfaglig og sørge for et best mulig utgangspunkt for prosjektet.

Ta utgangspunkt i prosjektbeskrivelsen du nå leser, og fyll inn deres måte å løse oppgavene.

- Engasjer en dedikert veileder. Denne personen bør følge hele prosessen tett fra rekruttering til oppstart og videre i gjennomføring av prosjektet. Veilederen er en viktig ressurs som skaper gode relasjoner med ungdommene og driver prosjektet fremover.
- Ha oversikt over hva som finnes av muligheter i kommunen. Bruk kommunens erfaringer og kontaktflater.
- Etabler god kontakt med de rette vedkommende som har kontakt med ungdommene som har flyktet hit.
- Bestem hvordan dere skal løse det praktiske; lokaler for fellesarrangementene og for gruppene å treffes, eventuell henting og bringing av flyktningene, og muligheter for tolk der det er nødvendig.
- Hvordan skal dere rekruttere ungdommene?
- Hvilke prosjekter skal dere tilrettelegge for, og hva skal til for at de er realistiske å gjennomføre?
- Hvordan gjør dere kickoff og avslutningsfest?

Kartlegg hvilke andre aktører som har prosjekter for denne målgruppen og se etter samarbeidsmuligheter. Det er klokt å ha en god relasjon til andre som har lignende prosjekter eller har gode aktiviteter for ungdom.

Andre steg: Rekruttering

Hovedmålgruppe:

Enslige mindreårige, primært opp til 18 år, som er bosatt i kommunen de siste årene. Dere står selvsagt fritt til å inkludere både yngre og eldre eller ungdom som kom med foreldre, dersom det er behov. De norske ungdommer bør være i samme aldersgruppe.

Felles for ungdommene i prosjektet er at de har en vilje til å **ta ansvar for å skape sin egen fremtid**. De kan være med å forme lokalsamfunnet sitt, ved at alle har realistiske muligheter til å delta og føle seg trygge og nyttige. De får muligheten til å utvikle seg selv ved å få nye impulser, erfaringer og bekjentskap. Prosjektet blir spennende, gjerne litt utfordrende, men først og fremst en givende periode for de som er med. De får ved prosjektets slutt en attest, som er egnet i jobbsøking.

De enslige mindreårige rekrutteres hos dem som har ansvaret i din kommune. Dette kan for eksempel være organisert under barneverntjenesten eller flyktningetjenesten, litt ulikt fra kommune til kommune. Det er viktig at kommunen gjør en liten kartlegging av ungdommene i starten på prosjektet, inkludert hva som er interessene deres.

De norske ungdommene kan rekrutteres på ulikt vis, avhengig av hva som passer best hos dere og avhengig av hvordan interessene er hos de unge som har flyktet hit. Det kan være smart å bruke kultur- og ungdomsavdelingene i kommunen for å bestemme hvor dere skal rekruttere. De kjenner ungdomsmiljøene og vet hvor det er lurest å henvende seg. Det kan for eksempel være:

- Videregående skole. Kanskje på en skole som har "Innsats for andre" som valgfag, som har en veldig engasjert samfunnsfaglærer, er en MOT-skole, eller har et elevråd som kommunen vet at vil bidra.
- Direkte gjennom et ungdomsmiljø som har lyst til noe aktivitet litt på siden av de de holder på med i dag (husk at prosjektene skal være på like vilkår). Kanskje idrett, en kulturgruppe, en ungdomsklubb eller en speidergruppe kan egne seg i din kommune?

Erfaringen fra andre kommuner tilsier at etter presentasjoner i klasserom er det nyttig å snakke med ungdommene en-til-en. Gi dem en følelse av at de er ønsket og kan være med å bidra og spør dem direkte om dette kan være interessant.

Prosjektjobbingen i gruppene blir kanskje enklere dersom noen av ungdommene kjenner hverandre fra før. Derfor kan vi be dem ta med et par kamerater, eller noen fra klassen som de tror har lyst til å bidra. Det kan være en måte å få litt drahjelp i gruppene.

Sammensetning av gruppen kan det være smart å tenke på i denne delen av prosjektet. Start gjerne med samtaler med hver enkelt ungdom for å bli bedre kjent med hvem de er og hva de liker. Veilederen bør delta på disse for å bli kjent med personligheten til ungdommene. Fortell ungdommene hva prosjektet går ut på og fokuser på de elementene som du vet kan pirre interessen deres, enten dette er sosiale aktiviteter, nye venner eller attester.

Tredje steg: Kickoff

Første samling er en kickoff. Her inviteres de som er rekruttert, og satt sammen av veilederen sammen med kontakt for enslige mindreårige. Hovedformålet med en kickoff er å bli bedre kjent med de som nå utgjør SAMMEN gruppen.

På kickoff kan dere gjøre en aktivitet som er interessant i seg selv. Det er en fordel at ingen av gruppene er «eksperter» på aktiviteten, slik at de kan gjøre den med noenlunde samme utgangspunkt. Og aktiviteten må ikke kreve for mye språk – mer «gjøre» enn å snakke.

Forslag til aktiviteter:

- **Bowling** funker for de fleste, med bratt læringskurve, og fint for å bryte isen.
- **Grilling** rundt bålet er sosialt og kontaktskapende. Kanskje en tur til der bålplassen er, og å lage grillplassen sammen.
- **Strand- eller parkvolleyball** er de fleste ganske dårlig på, og egner seg derfor godt til å le litt sammen.

Dette første møtet kan dere også bruke til å diskutere litt hva prosjektet for gruppen skal være. Veilederen har kanskje allerede kartlagt noen muligheter i kommunen som kan presenteres her. Gruppen må få litt tid sammen for å finne ut hvilket prosjekt de har lyst til å gjøre. Merk at det ikke nødvendigvis vil kunne fungere å tenke ut hva prosjektet skal være ene uken for så å kunne starte neste uken mtp innleie av f.eks instruktører, kursholdere og lignende, men da kan man møtes og gjøre andre sosiale aktiviteter sammen.

Det er produsert et stort "prosjektark", der gruppene på den ene siden kan bli litt bedre kjent – og på andre siden av arket kan man gjøre litt planlegging av sitt prosjekt (arket kan også brukes over to samlinger, hvis det er mer hensiktsmessig å skille på "bli kjent" og "planlegge"). Kommunen tar med ønskene og "klargjør" prosjektene(gjør nødvendige avtaler etc.).

Prosjektarket kan være fin å jobbe rundt for å kunne fokusere på noe annet enn at man ikke kjenner hverandre. Ikke stress med å fylle ut alt, men konsentrer dere om det ungdommene vil diskutere, eks hva de liker å gjøre.

Det er produsert vannflasker og klistremerker til alle deltagende ungdom, som kan deles ut første gangen gruppen er samlet.

Tips! Send gjerne ut brev med informasjon om SAMMEN til foreldre og informasjon til verger eller familie av de enslige mindreårige. SOS-barnebyer har også utviklet et samtykkeskjema som kommunen kan bruke.

Fjerde steg: *Prosjektjobbing*

Hoveddelen av SAMMEN skjer i prosjektjobbingen. Sammen skal gruppen gjøre et prosjekt de har blitt enige om. Egentlig er det ikke så veldig viktig *hva* prosjektet er, bare at de gjør det *sammen*. Aktiviteten er et middel og ikke et mål i seg selv. Ungdommene har kanskje ulike motivasjoner for å delta, men i prosjektene har de omtrent samme utgangspunkt og samme muligheter til å bidra. Aktiviteten i prosjektet er gjerne ”ny” for alle ungdommene i gruppen, bør være lystbetont, gir sterke felles opplevelser, og gir mestring.

Ungdommene skal selv være med å forme arbeidet de skal gjøre. Kommunen kan presentere dem for ”halvfabrikata” prosjektideer, og gruppene bestemmer i fellesskap hvordan de vil løse dem. Det vil variere fra prosjekt til prosjekt hva som kan skapes av gruppene og hva som ligger fast. Også gruppesammensetningen vil bety mye for hvor fleksibelt prosjektet kan være. Men grunnregelen er; oppfordre til kreativitet og til å ta ansvar, påpek at det ikke er feil å tenke stort, men behold fokuset på at det viktigste er at jobben gjøres *sammen* i gruppen.

Veilederne vurderer situasjonen og trekker seg unna dersom ungdommene er selvgående, men vær tilstede og bistå skulle det behøves. Videre motiverer veilederen ungdommene til å møtes og oppfordrer alle til å delta.

Det beste er om gruppene har et lite mangfold av mulige prosjekter å velge mellom (selv om det ikke trenger å være så veldig mange alternativer i hver kommune). Det er bare fantasien som setter stopper for hva slags prosjekter dere kan gjøre, men her er noen ideer som tidligere SAMMEN grupper har gjort:

Film og foto

- **Fotokurs:** Få med en av kommunens profesjonelle fotografer, og ha fotokurs. Avslutt med en utstilling på kulturhuset.

Musikk

- **Lage musikkvideo.**

Game

- **FIFA-turnering** eller et annet spill. Bli gode sammen som lag, inviter andre til også å danne lag, ha turnering med feiende flott finale.

Eventer

- **Matstasjon på Birken/konserten/et eller annet event i kommunen.** Planlegge og gjennomføre, gjerne med en tvist.
- **Frivillige/hjelpere på festival eller lokale arrangementer**

Fotball

- **Starte et fotballag:** Spille sammen og kanskje utfordre et lokalt lag til kamp?

Dans

- **Lære å danse:** Få en instruktør til å lære dere en dans, eks breakdance, hip-hop

Idrett

- **Prosjekt Sikringskurs – klatring.** Avslutte med en tøff tur. Forutsetter avtale med arrangør.
- **Styrketrening:** Lære om styrketrening og øvelser med en kvalifisert trener.

Kunst

- **Street art prosjekt:** Lær teknikker og å bruke utstyret og lag kule bilder!

Natur

- **Friluftsliv gruppe:** Dra på telttur, fisketur, fjellturer og lær dere å lage bål.

Femte steg: *Avslutningsfest*

SAMMEN kan avsluttes med en fest, en hyllest til de som har deltatt i prosjektet. Tenk mat, glede, underholdning. La gruppene vise hva de har gjort. Inviter gjerne ordfører og lokalavis på festen. Kanskje også de frivillige organisasjonene, hvis det passer.

Alle deltakerne som har vært med på samlingene overrekkes en konkret attest på gjennomført prosjekt. Attesten undertegnes av ordfører eller noen andre i kommunen og SOS-barnebyer.

Neste skritt: *Gjenta*

SAMMEN kan gjentas uendelig mange ganger i hver kommune!

Kommunen som arrangør

Prosjektet skal organiseres av kommunen, og det må sikres eierskap i de delene av kommunen som kan bidra til å få til et mest mulig spennende og relevant prosjekt. Samtidig er det viktig med en utstrakt hånd om samarbeid med andre gode krefter.

En gjennomføring av SAMMEN kan gjøres med få eller mange grupper samtidig, dét er mest et spørsmål om koordinering og oppfølgingskapasitet. Utgangspunktet er at flest mulig av de ungdommene som bosettes i kommunen skal få mulighet til å delta. Prosjektet kan selvsagt gjentas mange ganger!

Ansvarlige voksne

Engasjement er et viktig stikkord for hele prosjektet. Vi lykkes bedre dersom prosjektledelse, veiledere og andre i og utenfor kommunen brenner for at det skal bli bra. Se etter ildsjelene. De har historier å fortelle og engasjement som smitter. Prøv å få de med!

Det må være **en ansvarlig prosjektleder i kommunen** som holder i prosjektet. I tillegg kan det for eksempel opprettes referansegruppe for å sikre bedre eierskap hos flere.

Veiledere skal engasjeres for å støtte gruppene i arbeidet deres. Veilederen kan være en som finnes i et miljø som holder på med noe av det samme som prosjektet handler om, slik at de ”kan” faget de skal veilede gruppen på. Eventuelt kan det være lurt at veilederen allerede har en god relasjon til ungdommene, kjenner noen av dem eller har erfaring med lignende prosjekter. Det vil variere lokalt, men det er uansett viktig å vektlegge personlighet og egnethet til veilederen. Veilederne må ha politiattest.

Lokalmedia

Arbeidet med å gjøre ungdom som har flyktet til Norge en del av sitt lokalsamfunn er viktig. Mange rundt om i landet er skeptiske, noen er til og med redde. Derfor er kommunikasjon nødvendig, ikke bare for å få prosjektet til å fungere. Det er nesten like viktig å fortelle om prosjektet til alle dem som ikke er med, som ikke ser hvilken super jobb som gjøres av ungdommene selv.

Snakk med lokalmedia, men bruk også sosiale medier og de arenaene dere ellers rår over for å vise fram hva ungdommene gjør sammen i SAMMEN.

Kommunikasjon i gruppene

Det kan opprettes en Facebook-gruppe for hver gruppe, på første treff gruppen er samlet. Her holder gruppen kontakt seg i mellom, og med veileder og prosjektansvarlig i kommunen, samt en fra SOS-barnebyer. Det opprettes «eventer» for fellessamlingene, og de kan sammen planlegge tidspunkter for oppmøte og lignende. Prosjektveileder bruker gruppen til å ha overordnet oversikt over prosjektets gang. Facebook-gruppen skal ha innstillingen «lukket». Dersom ikke alle ungdommene er på facebook kan det opprettes chattegrupper på whatsapp, snapchat eller vanlig tekstmeldinger.

SOS-barnebyer sitt bidrag

SOS-barnebyer støtter kommunene med materiell og veiledning. Vi kan være til hjelp i planleggingen i kommunen, og som link mellom kommunene. SOS-barnebyer vil også arrangere nettverkssamlinger for kommunene som er med i prosjektet, der det blir mulighet for å dele erfaringer.

NTNU sin evaluering av SAMMEN

Professor Berit Berg ved NTNU Samfunnsforskning har evaluert SAMMEN prosjektet etter 1års erfaringer.

Noen av hovedfunnene her er:

- SAMMEN representerer et viktig tilskudd til integreringsarbeidet
- Det er et prosjekt for og med ungdommer
- En viktig faktor i prosjektet er gjensidighet og likeverd
- SAMMEN prosjektet skaper viktige nettverk som ungdommene kan bygge på

I tillegg kommer rapporten med følgende anbefalinger videre:

- SAMMEN bør etableres i alle kommuner som bosetter unge flyktninger
- Bør inngå i kommuners tiltakspakke og være et samarbeid mellom kommune og frivillighet
- Større fokus på det som skjer etter at gruppen er avsluttet for langvarig effekt

Hvordan ser det ut når vi lykkes?

- Vi har skapt en arena for ungdommene å møtes.
- Vi har bidratt til integrering på den mest naturlige måten.
- Vi har hatt det gøy sammen og fått mulighet til å bidra med noe i positivt i lokalsamfunnet.
- Ungdommene har fått større nettverk og venner.
- De nyinnflyttede ungdommene får sett lokalmiljøet sin gjennom øynene til jevnaldrende.
- Vi har etablert møteplasser som gjør det naturlig for ungdommene å møtes etter prosjektet er slutt.

